

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Відділ наукової інформації та бібліографії

Серія «Розстріляне відродження»

**Митець, провокатор, інноватор.
Кость Буревій**

*Бібліографічний список літератури
до 135-річчя з дня народження*

Хмельницький
2023

Пропонуємо до уваги користувачів бібліографічний список літератури із серії «Розстріляне відродження». Серія присвячена діячам духовно-культурного та літературно-мистецького покоління 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. в Україні, які створили високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики, театру і які були знищені тоталітарним сталінським режимом.

Одним із представників «розстріляного відродження» є Кость Буревій (1888 – 1934) – український поет, драматург, театрознавець і літературний критик, перекладач, представник «розстріляного відродження», кандидат мистецтвознавства та революційний діяч. Справжнє прізвище – Сопляков Костянтин Степанович. Писав під псевдонімами – Едвард Стріха, Кость Соколовський, Варвара Жукова, Нахтенборенг.

Народився 2 серпня 1888 р. у с. Великі Меженки Воронежської губернії Російської імперії (за іншими даними – 1880 р. в слободі Євстратовка Воронежської губернії) в багатодітній селянській родині. Здобув початкову чотирирічну освіту в сільській школі, далі освіту здобував самотужки: іспити за гімназію склав екстерном у Санкт-Петербурзі, де згодом навчався на Вищих комерційних курсах. 1905 р. вступив до загальноросійської партії есерів. Тричі був засуджений (1905, 1911, 1914 рр.) і засланий у віддалені райони Російської імперії. З січня 1918 р. входив до складу ЦК партії есерів, виступав проти узурпації влади більшовиками, був серед організаторів поволзького повстання. Після кількох арештів з 1922 р. припинив політичну діяльність, брав активну участь у літературно-мистецькому житті, утверджуючи ідею національного визволення та відродження України.

Жив у Москві, де заснував товариство «СіМ» («Село і Місто»), а також пов'язану з мистецьким об'єднанням «Березіль» українську театральну студію, в якій викладав курс історії театру. Зазнав переслідувань за звинуваченнями в українському буржуазному націоналізмі.

Серед ранніх літературних творів: «Колчаковщина» (1919), «Поэт белого знамени: А. Блок» (1921), «Распад. 1918 – 1922: Сборник статей» (1923; усі – Москва). Переїхавши до Харкова, з 1925 р. у журналі «Червоний шлях» друкував уривки з роману «Хами», статті про Український клуб, Українську драматичну студію та діяльність товариства «СіМ» у Москві. Організовував виставки творів українських художників, зокрема школи М. Бойчука.

Відомі його літературознавчі праці: «Європа чи Росія?: Шляхи розвитку сучасної літератури» (1928), в якій виступив опонентом М. Хвильового (однак пізніше став його прихильником); «Три поети» (Харків, 1931; про творчість П. Тичини, М. Семенка, В. Поліщука).

Писав гострі сатиричні твори – театральне ревію для «Березоля», зокрема «Опортунія» (1930), «Чотири Чемберлени» (1931). Створив одну з найяскравіших в українській літературі містифікацій – «Зозендропія» (бюлетень «Авангард», 1929) – виступаючи під іменем поета Едварда Стріхи як адепт (а

насправді дотепний пародист) модних літературних прийомів. Автор історичної трагедії «Павло Полуботок» (1928; опубл. – Мюнхен, 1948 та журнал «Березіль», 1991, № 1), монографії «Амвросій Бучма» (Харків, 1933). Друкувався також у журналах: «Нова генерація», «Літературний ярмарок», «Пролітфронт».

Вів літературну полеміку з основоположником і теоретиком українського футуризму, поетом М. Семенком. Редагував монографії про художників Д. Левицького та М. Самокиша, мемуари П. Саксаганського («Театр і життя», Харків, 1932), М. Кропивницького, М. Садовського.

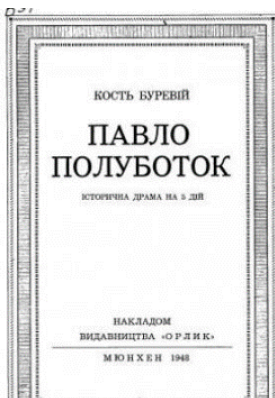
За деякими твердженнями, з посиленням репресій перейшов на нелегальне становище, восени 1934 р. був вистежений і заарештований. 13-15 грудня 1934 р. виїзною сесією Військової колегії Верховного суду СРСР у Києві за звинуваченнями «в організації підготовки терористичних актів проти працівників Радянської влади» Костя Буревія разом із Григорієм Косинкою, О. Влизьком, І. Крушельницьким, Д. Фальківським було засуджено до розстрілу. Вирок було виконано 15 грудня 1934 р. у Жовтневому палаці Києва. Похований в братській могилі на Лук'янівському цвинтарі. Реабілітований 1957 р.

У НКВС було втрачено або знищено спогади К. Буревія «Мертві петлі. 1903 – 1917».

Родина Буревія у 1949 р. емігрувала до США, де його донька О. Буревій-Яценко видала окремою збіркою частину врятованої спадщини батька – «Пародези. Зозендропія. Автоекзекуція» (Нью-Йорк, 1955).

Матеріали взято із ресурсу «Вікіпедія» (https://uk.wikipedia.org/wiki/Буревій_Кость_Степанович) та Енциклопедії Сучасної України (Київ, 2004. Т. 2).

Твори К. Буревія

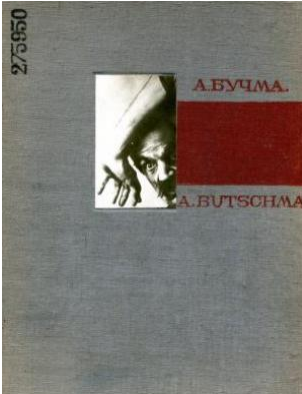
Павло Полуботок [Електронна копія] : іст. драма на 5 дій / Кость Буревій. – Електрон. текст. дані. – Мюнхен : Накладом вид-ва «Орлик», 1948. – 100 с. – *Електрон. копія текст. даних.* – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=7662>. – Електрон. версія друк. вид. – Дата перегляду : 31.07.2023.

Оригінал друкованого документа зберігається в ВДОУНБ ім. Олени Пчілки.

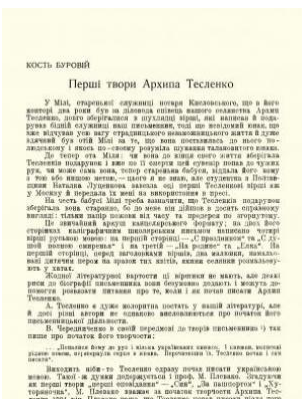
Три поети [Електронна копія] / К. Буревій. – Електрон. текст. дані. – Харків : Літ. і мистецтво, 1931. – 88 с. – (Критична бібліотека). – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=8049>. – Електрон. версія друк. вид. – Дата перегляду : 31.07.2023.

Оригінал друкованого документа зберігається в НБУ ім. Ярослава Мудрого.

А. Бучма. Монографія [Електронна копія] = A. Butschma. Monographie / К. Буревій. – Електрон. текст. дані. – Харків : Рух, 1933. – 116 с. – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=9408>. – Електрон. версія друк. вид. – Дата перегляду : 31.07.2023.

Оригінал друкованого документа зберігається в ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Перші твори Архипа Тесленко [Електронна копія] / К. Буревій // Червоний шлях. – Електрон. дані. – 1928. – № 7. – С. 125-131. – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=8050>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 31.07.2023.

Оригінал друкованого документа зберігається в НБУ ім. Ярослава Мудрого.

Боротьба за радість [Електронна копія] : творчий шлях П. Тичини / К. Буревій // Червоний шлях. – Електрон. дані. – 1929. – № 7. – С. 89-105. – Режим доступу : <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=8038>. – Електрон. версія друк. вид. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 31.07.2023.

Оригінал друкованого документа зберігається в НБУ ім. Ярослава Мудрого.

Твори К. Буревія у фондах Хмельницької ОУНБ

- Б33298 **Павло Полуботок** : (уривки) / К. Буревій // Лавріненко Ю.
84(4Укр)6 Розстріляне відродження. Антологія 1917 – 1933. – Київ, 2001. –
Л13 С. 621-638.
- А20543 **Павло Полуботок** : (уривки) / К. Буревій // Лавріненко Ю.
84(4Укр)6 Розстріляне відродження. – Париж, 1959. – С. 754-778.
Л13
- Б33298 **Пародези. РРРеволюція. Зозендропія** : (уривок) / К. Буревій
84(4Укр)6 // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917 – 1933.
Л13 – Київ, 2001. – С. 342-344.
- А20543 **Пародези. РРРеволюція. Зозендропія** : (уривок) / К. Буревій
84(4Укр)6 // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917 – 1933.
Л13 – Париж, 1959. – С. 387-392.
- 84(4УКР)6 **РРреволюція. Зозендропія** [Електронний ресурс] /
Ф96 К. Буревій // Футуризм. Михаль Семенко. Кость Буревій. Гео
Шкурупій. Олекса Слісаренко. Олекса Влизько: 1914 – 1937 / Ін-т
журналістики КНУ ; уклад. А. Грабська. – Електрон. дані. – Київ,
2012. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Загол. з етикетки диска.

Про К. Буревія

- Б50547 **Буревій Кость** // Українська діаспора: літературні
91.9: 83 постаті, твори, біобібліографічні відомості. – Донецьк, 2012.
У-45 – С. 49-50.
- А34256 **Ігрові форми** в дискурсі футуризму. Міф про Едварда
83.3(4Укр) Стріху // Біла А. Український літературний авангард:
Б61 пошуки, стильові напрямки. – Київ, 2006. – С. 196-210.
- М896-2 **Лабінський М. Г.** Буревій Кость // Енциклопедія
92.0(4Укр) Сучасної України. – Київ, 2004. – Т. 2. – С. 608-609.
Е64
- Б33298 **Кость Буревій** – Едвард Стріха // Лавріненко Ю.
84(4Укр)6 Розстріляне відродження. Антологія 1917 – 1933. – Київ,
Л13 2001. – С. 336-341, 621-622.
- М588-1 **Буревій Кость** // Енциклопедія Українознавства:
63.52(45=4УКР) Словникова частина / Голов. ред. В. Кубійович. – Репринт.
Е 64 відтворення. – Київ, 1993. – Т. 1. – С. 194.
- М456-1 **Ільєнко І.** Кость Буревій //...З порога смерті... – Київ,
83.3(2=Укр)7 1991. – Вип. 1. – С. 86-87.
3-11

- M225-1
83
У45 **Драч І. Ф.** Буревій (Буровій) Кость // Українська літературна енциклопедія. – Київ, 1988. – Т. 1. – С. 250.
- Б28823-1
83.3(4Укр)
І-90 **Ковалів Ю.** Кость Буревій // Історія української літератури ХХ століття : у 2-х кн. – Київ, 1988. – Кн. 1. Перша половина ХХ ст. – С. 413-415.
- A20543
84(4Укр)6
Л13 **Кость Буревій** – Едвард Стріха // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. – Париж, 1959. – С. 380-386.

* * *

Біла А. Доля з багатьма невідомими (до біографічного портрета Костя Буревія) // Слово і час. – 2003. – № 1. – С. 79-82.

Буревій-Яценко О. Спогади про виставу «Опортунія» // Слово і час. – 1994. – № 8. – С. 13-15.

Бондар І. І смерть і сміх // Україна. – 1992. – № 3. – С. 18-21.

Михайлин І. Післямова // Березіль. – 1991. – № 1. – С. 34-36.

Підготувала Любов Марцонь